

Водночас буквальне тлумачення цієї форми співучасті дає підстави стверджувати, що це група осіб, передбачена ч. 1 ст. 28 КК, відповідно до якої злочин визнається таким, що вчинений групою осіб, якщо у ньому брали участь декілька (два або більше) виконавців без попередньої змови між собою.

Однак, як слушно зазначає А.А. Вознюк така позиція законодавця неприпустима, оскільки двом і більше виконавцям практично неможливо організувати місце для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи надати приміщення з цією метою без попередньої змови між собою [3, с. 40-44]. Більше того як можна утримувати ці місця чи надавати приміщення для їх організації без попередньої змови. Тому така форма співучасті як група осіб (без попередньої змови) не є характерною для цього злочину.

Крім того, вивчення слідчої та судової практики дає підстави стверджувати, що відсутні випадки притягнення до кримінальної відповідальності за злочин передбачений ч. 2 ст. 317 КК України учинений групою осіб. Водночас під час інтерв'ювання працівники ОВС зазначають про те, що організують або утримують місця для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також надають приміщення з цією метою дві і більше особи (як правило це співмешканці, члени сім'ї чи родичі).

Таким чином для злочину, передбаченого ст. 317 КК України, не характерна така форма співучасті як вчинення злочину групою осіб (ч. 1 ст. 28 КК України), натомість характерна інша – вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою (ч. 2 ст. 28 КК України).

З огляду на зазначене пропонуємо у ч. 2 ст. 317 КК словосполучення «групою осіб» замінити на «групою осіб за попередньою змовою».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013. – Т. 2: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – 2013. – 1040 с. Ю. В. Баулін 660
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (Особлива частина) // Ін-т Ген. прокуратури України. Укр. інформ.-прав. центр; Під заг. ред. М. О. Потєбенька, В. Г. Гончаренка. – Київ: Форум, 2001. – 942 с.
3. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за організацію або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: проблемні питання теорії та практики / А. А. Вознюк // Вісник Верховного Суду України. – 2012. – № 3 (139). – С. 40-44.

ПОТЕРПІЛИЙ ЯК ФАКУЛЬТАТИВНА ОЗНАКА ОБ'ЄКТА СКЛАДУ ПОГРОЗИ АБО НАСИЛЬСТВА ШОДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Беленок Володимир Павлович, здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ *Вознюк А.А.*

Відповідно до змісту диспозиції ст. 345 КК України, потерпілим при погрозі або насильстві щодо працівника правоохоронного органу є працівник правоохоронного органу та його близькі родичі.

У ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», правоохоронними органами визнаються: органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Згідно ст. 1 Закону України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави», правоохоронними органами є державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Така

позиція законодавця є цілком прийнятною, з огляду на динаміку мінливості системи центральних органів виконавчої влади в Україні, що включає в себе систематичні реформування та реорганізації правоохоронних органів. Ми також схилиємося до думки щодо неможливості та недоцільності визначення вичерпного переліку правоохоронних органів. Однак, згідно положень цієї ж статті, категорія «правоохоронні органи» не включає в себе сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до Конституції і законів України, діяльність яких безпосередньо спрямована на вирішення завдань захисту інтересів держави від зовнішніх та внутрішніх загроз. Очевидно, що така позиція законодавця жодним чином не відповидає завданням кримінально-правової охорони правоохоронної діяльності. Разом із цим відзначаємо, що даний закон покликаний урегулювати суспільні відносини у зовсім іншій галузі права, у зв'язку з чим він не потребує приведення у відповідність із КК України.

Враховуючи викладене, пропонуємо визначити зміст загального поняття правоохоронного органу як органу державної влади, наділеного сукупністю специфічних ознак, притаманних виключно правоохоронній або правозастосовній діяльності, пов'язаній із захистом встановленого Конституцією України суспільного ладу держави, економічної та політичної системи, прав і законних інтересів громадян, підприємств, установ, організацій, суб'єктів усіх форм власності, економічної та територіальної цілісності України. Працівником правоохоронного органу, в зазначеному контексті, слід вважати особу, що перебуває на службі в правоохоронному органі, у зв'язку з чим, в залежності від обсягу наданих їй прав та покладених на неї обов'язків, постійно або тимчасово виконує правоохоронні або правозастосовні функції.

Перелік осіб, яких законодавець визнає близькими родичами працівника правоохоронного органу, наведено у ч. 2 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». До кола таких осіб належать: батьки, дружина (чоловік), діти, рідні брати і сестри, дід, баба, онуки, посягання на життя, здоров'я, житло і майно яких перешкоджає виконанню працівниками правоохоронних органів покладених на них законом обов'язків і здійсненню наданих прав.

Варто також звернути увагу і на певні термінологічні розбіжності, що існують між ст. 345 КК України та аналогічними нормами кримінальних кодексів зарубіжних країн. Так, наприклад, у КК РФ та Республіки Казахстан замість вживається поняття «близькі особи». Вочевидь, наведене свідчить і про відмінність змісту, яким наповнено зазначені категорії. На нашу думку, поняття «близькі родичі» є вужчим від поняття «близькі особи», яким охоплюються, окрім близьких родичів та родичів, інші особи, доля яких (життя, здоров'я та добробут) не байдужа працівникові правоохоронного органу.

Ступінь захищеності суспільних відносин певного виду, в даному випадку – нормальної діяльності правоохоронних органів, прямо залежить від ефективності конкретної кримінально-правової норми. Тому важливим є рівень усвідомлення працівником правоохоронного органу, який є носієм (суб'єктом) даних відносин, відповідного рівня своєї захищеності.

Безумовною запорукою такого усвідомлення є поширення дії ст. 345 КК України на коло осіб, психічна та фізична недоторканність яких є обов'язковою умовою для нормального виконання працівником правоохоронного органу покладених на нього службових обов'язків.

З огляду на це, пропонуємо у ч. 1 ст. 345 КК України термін «близькі родичі» замінити терміном «близькі особи».

У ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» визначити наступні поняття: працівник правоохоронного органу – особа, що перебуває на службі в правоохоронному органі, у зв'язку з чим, в залежності від обсягу наданих їй прав та покладених на неї обов'язків, постійно або тимчасово виконує правоохоронні або правозастосовні функції; близькими особами є чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, донька, пасинок, падчирка, брат або сестра, дід, баба, прадід, прабаба, онуки, правнуки, а також інші особи, доля яких (життя, здоров'я та добробут) не байдужа працівникові правоохоронного органу.